

НББН

ЧИКА ЈОВИН ЛИСТ.

Г. V.

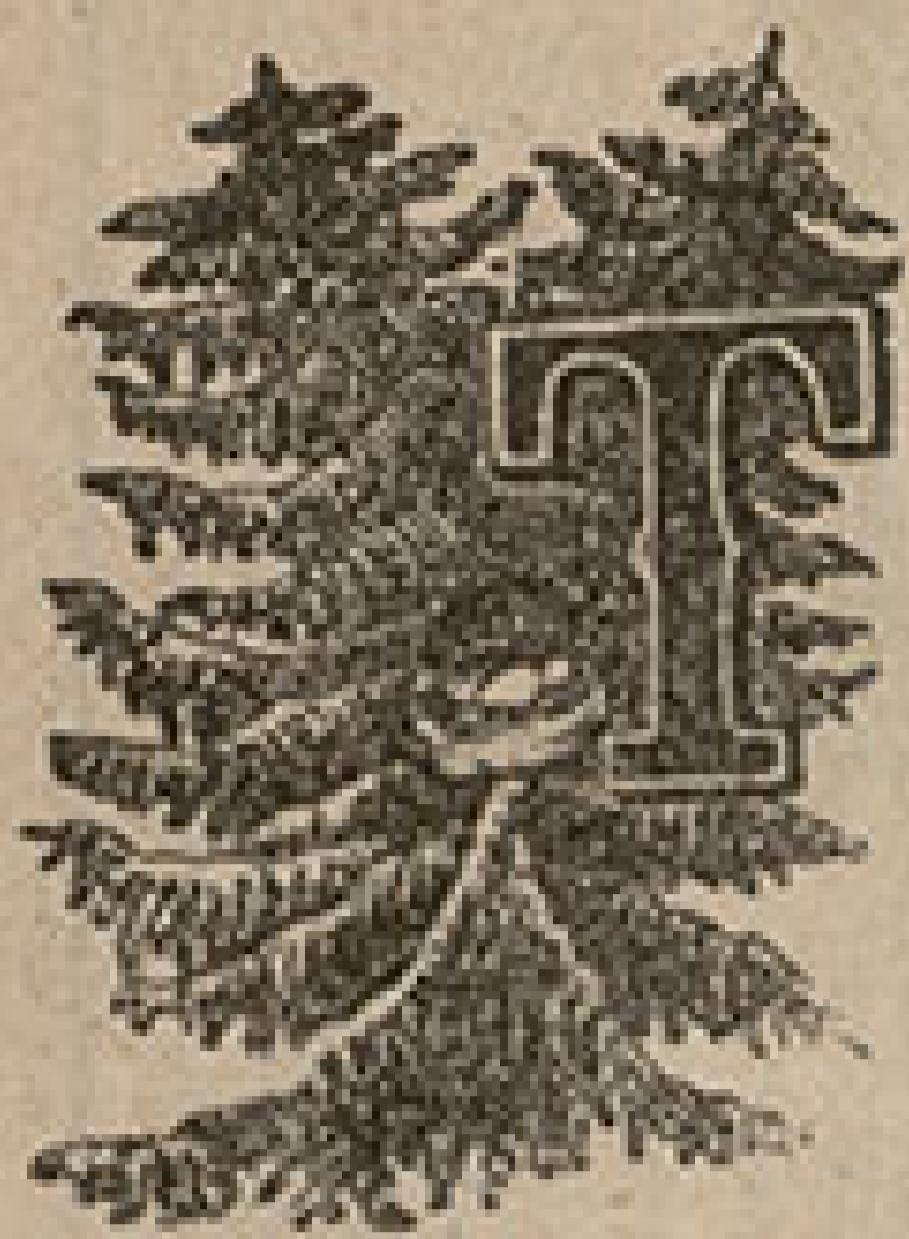
1884.



Сагова палма. (Види ошче на страни 50)

МАЛИ ПИСАР

I.



Два самртника

Тужно је звонило мало звоно на кули сеоске црквице. Тужан је био овај мртвачки спровод, јер су у један мах носили у гробље два мртваца. Много је пратилаца било за простим дрвеним ковчегом, а на свачем лицу видео се бледи израз бола и саучешћа, — не бијаше сува ока у спроводу овоме.

Ал је и био ово жалостан до гађај, који је окончало живот Михајлу Амбрушу и његовој жени.

Михајло је био сиромашан раденик у рудокопњи Д—чкој. Од јутра до мрака дубио је он као кртина утробу земљину, тражећи тамо доле онај бледи метал, који кад се горе изнесе међу људима чини доста добра, а можда још више зла.

Он је радио у златном руднику. Тежак ли је то посао био, боже мој! Пре зоре морао је сићи у те подземске дубине, куда никада зрачак сунчев не допире, где је ваздух тако загушљив па као мора нека притискује груди; а за кратко време као крна побледе лица и најздравијих људи.

Одвојити се од свију природних красота, не видети никада рујне зоре, не уживати дарова богате јесени; живети у вечитом гробу, где не видиш ништа, само влажне и плесниве зидове, и на њима само сенку своју како дркће; не чути ништа друго само потмуле гласе удараца маљевих: то је одишта велика патња!

Михајло је све то трпео, трпео је ради мале породице своје. Ње-

му је тако слатко падало, кад је с вечера збацио са себе буђаво рудничко одело, па се вратио крову и огњишту своје. Драга му жена излазила је са раширеним рукама пред-а њ, а мали синчић љубио је његову од тешка посла нажуљену десницу. У толико теже падало му је, кад су га први петли пробудили, да опет иде дубоко под земљу, да остави ова два срца, која га тако љубљаху.

Али једаред дође крај тој патњи његовој.

Баш као да се неки подземни духови радо свете онима, који тамо доле силазе и тишину њихову узнемирују. Бива тамо често, да се накупе неки лако запаљиви гасови, па кад им се примакнеш са лампом у руци, они прену неодољивом силом, поруше грдно камење, па утку и пригњече кукавног раденика. Тако се десило и са нашим Михајлом.

Истина да су извукли његово мртво тело испод гомиле камења, али то је било тако осакаћено, да су га једва могли познати.

Страхота је била погледати у његово бледо, увек озбиљно лице. Другови његови изнели су га на рукама својим горе, на видело.

Па кад су закуцали на вратима, где је Михајло становао, па показујући на изгрувану лешину кад рекоше: „ево, донели смо ти раниоца твога!“ — онда је јадна му жена бесомучно вриснула; на земљу је пала и никад више не устала, — срце јој је препукло од овога јада изненада

Звоно је звонило тако тужно и жалосно, као да свету прича овај ужасни догађај. У пратњи, таки

иза два мртвачка ковчега, ишао од бола посрћући саморани Андор, дете од својих 13—14 година, син ових покојника.

Била је цича зима. Небом се навукли мутни облаци. Хладан је ветар дувао а при тој свирци играле су крупне нахуље снега као помамне.

Сирочету без оца и мајке, њему је тек сад изгледао свет овај као права пустолина. А кад су већ затрпали раку његовога оца и мајке, тако му је било, као да му сто ножева груди парају. Глава га је заносила, смркло му се пред очима, колена му клецнуше и он паде на гроб родитеља својих. Грлио је хладну земљу и гушећи се у сузама спомињао је име оца и мајке своје.

Сви су се други разишли, он је још на гробу лежао.

Сад немаш никога на свету! та му је мисао кроз мозак летела као аветиња нека.

Куда ће, шта ли ће? Од родитеља није му остало никаква имања; та они су били тако сиромашни, да су једва крај с крајем ватали. Сродника није имао у близини, а кога је он познаво то су све били сиромашци пуки, од њих се није могао ни чему надати.

На очајне мисли његове одговарало је фијукање ветра као са подсмехом неким, а хладноћа га је обузела, да је дрктао као прут.

На једаред осети, као да га неко лаком руком потапша по рамену.

Он се осврну. Његов стари, седи учитељ стојао је за његовим леђима.

— Ја те већ одавна тражим! — рече ова честита старина, гледећи сиротана по голој глави. — У селу не могах те нигде наћи.

Онда се сетим, да си можда заостао на гробу, па ево те ту и нађох. Али, синко, сад се већ мораш утишати. Дај мира гробу овом, — доћи ћеш сутра опет; али сад, сад је већ доста било плача и нарицања.

Андор се подиже са гроба и обриса своје сузне очи.

— Ја знам, како ти је, — настави добри старац. Али прикупи сву снагу своју; немој очајавати јер тиме и бога вређаш, а бог је добар, он те неће оставити. Па сад ајде са мном. Код мене ћеш преноћити, а сутра ћемо гледати, шта ћемо да радимо.

Андору је тако изгледало, као да су неки добри анђели послали му овог човека.

Учитељ га увати за руку и тако изидоше из гробља.

— Ја сам тебе увек радо имао. — Тако му је говорио уз пут, — ти си био увек ваљан, вредан и озбиљан и мило ми је било гледати, како у науци напредујеш. Тешко би ми било, кад би те какво лоше друштво на рђав пут навело. Ја ћу гледати, да те на добро упутим.

Андор му на то није ништа одговорио, али његови благодарни погледи изражавали су више, него ма које речи.

И он склони главу и ту ноћ проспава у стану седога учитеља свог.

II.

У Сендеријевој кући

Кад је свануло, дође стари учитељ к постељи Андоревој држећи неко писмо у руци.

— Драги мој Андоре — говораше му благо, — ја би те радо и дуже задржао код себе; али, ето видиш, ја сам и сам оскудан човек, деце имам доста, на много уста

морам да поделим сомун леба, који на дан зарадим. Али ја ћу теби наћи добро место; сместићу те код адвоката, господина Сендерија, с којим сам некад ишао у школу. Он живи у вароши Н, а ти ћеш већ наћи пут, није далеко. Предаћеш му ово писмо и нема сумње, да ће те он у своју кућу примити. Сад збогом, и буди честит и ваљан пак ћеш бити и срећан.

Андор се са сузним очима опрости са учитељем старим; стрпа писмо у шпаг и крене се на пут. Добročинство и саучешће учитељево придало му је нову снагу, па му није било тешко пешачити по снегу.

За по сата био је он већ у вароши Н, где је брзо нашао кућу адвоката Сендерија. То је била лепа, чиста кућа на спрат.

Срце му је необично куцало кад се пењао уз степенице горе. Закуцао је на вратима и изнутра се одазва пријатан звонки глас: Слободно.

Отвори врата и уђе унутра. У соби је био само један дечко, од прилике од 10 година. Седео је на дивану и превртао је неку књигу са сликама. Дечко је радозналим очима погледао страног долазника.

— Ја тражим господина Сендерија. — Рече Андор.

— Мог оца? — Запита дечко живахно. — Сад је баш отишао од куће; ал је рекао, да ће се скоро вратити. А ви донде седите, па га причекајте. Седите поред мене пак ћемо заједно, да разгледамо ову књигу, коју сам данас од оца добио, па нам неће бити дуго време.

Андор је радо приватио понуду малог дечка. Књига, коју је овај у руци држао, била је јестаственица и у њој је било много бојадисаних слика. Почеше да преврћу ли-

стове, а кад је домаћи дечко опазио да његов гост по имену зна све оне животиње и биљке, које беху у књизи насликане, он навали на њега са питањима све новим и новим.

Теде, да дозна како се зове она чудновата животиња са великом гуром на леђи, — а какав је опет оно створ, што изгледа као змија, а има ноге? — Па опет: где расту ова танка висока дрвета са дугачким лишћем горе на круни? и т. д.

А Андор му је на свако питање лепо одговарао. Причао му је о многим животињама, које су у књизи видели, и то не само како се зову, него и како живе, чим се ране, чиме су људима од користи или од штете; причао му је о јуначном лаву, о вредној пчелици, о малој колибрици, о дрвету, на ком расте жута поморанча. Па онда му је говорио о далеким крајевима, где је увек пуно снега и леда; о крајевима где је по године ноћ, а после опет по године дан и још много друго.

Елемир, син господара Сендерија, слушао га је веома пажљиво, а чим је што чуо, тако је нешто ново питао. И они су се тако лепо забављали, да нису ни приметили кад се врата полако отворише, а кроз њих уђе господин адвокат, Елемиров отац. Он је подуже стојао и слушао, како се деца лепо разговарају.

Тек доцније опази га Андор, тако скочи и стаде пред благог, проседог господина. Пољуби га у руку и преда му писмо, што је донео од учитеља. Адвокат га је пажљиво прочитао, видело му се на лицу, да га је гануло и он метнувши руку сиротану на раме, рече му овако:

— Пише ми мој стари пријатељ, а твој учитељ, како те је грозна судбина задесила. И ја нећу дуго премишљати, већ ево примам те у своју кућу. У мојој писарници има доста посла, да се преписује на чисто и да се списи држе у реду, — а то ће од сада бити твој посао. Ако ја будем с тобом задовољан и ти ћеш за цело бити задовољан са мном.

Андору је срце заиграло од радости. А Елемир, кад је чуо да ће

овај браца сад код њи остати, кликнуо је пун весеља:

— Е, сад ћу и ја имати добра друга. Кад не буде посла у писарници, он ће се са мном играти, па ће ми и што лепо причати. То ће бити добар друг.

— Ако тако буде, то ће ми тек мило бити, — рече г. Сендери смешећи се; кад Андор узима времена, он ће се с тобом шетати. С тобом ће бити и ноћивати у једној соби. Па гледајте да се слажете, (Продужиће се)

К СЛИЦИ



Н а овој је слици
Једна вешта рука
Нацртала мачке
Целог комшилука,
Како држе пробу
Свог красног маука.

Витлају се чиле
Од крова до крова,
Раскидају санак
Земаљски синова, —
Ту ти има разних
И чудних гласова.

Ту ти има скале,
Триле свакојаке, —
Но сачувај боже
Хармоније таке!

Али цртач мора бити
Да ј' ђаволан прави,
Јер ено пред мачке
Још и ноте стави.

Тим је хтео на слику
Шалу да намота, —
Ко бојаги, мачке не би
Умеле без нота.



Којан

САГОВА ПАЛМА

(Види слику на насловној страни)

Она код нас у Европи добро позната храна, што се зове саго, расте на разним врстама палмових дрвета а најбоља је она, што се, вади из дрвета, које се зове сагова палма. Та дрвета налазе се у Филипинима, острвима источне Индије, понајвише онде, где је земљиште подводно и на подножју омањих брда.

Стабло сагове палме дебље је, него што је стабло кокусове палме (коју ћу вам опет други пут приказати), а висином ретко бива виша од 30 стопа девет и по метара), али лишће њено може да буде 20 стопа (преко шест метара) дугачко. То је лишће перјасте и бодљикасто; почиње ницати обично чак доле близу корена, па се диже у вис прионувши уз стабло.

Кад већ буде саговој палми 17 — 18 година, онда избију горе у круни грдни бокори цветова јој; сва се њена снага утроши у те цветове, и дрво за тим брзо угине.

Саго се добива из срчи тога дрвета. Кад дрво почне да цвета, а то бива као што рекосмо тако после 17 — 18 година, онда га посеку доле близу корена и ваде језгру, од које, квасећи је водом, праве као неко тесто и од тога теста праве оно зрневље (Саго), од прилике истим начином, као што ми правимо тарану.

Од сагова се тамо, где ова палма расте, меси и лебац, а код нас се обично укувава у јуви (чорба) као пиринач или као ољуштен јечам (гершла).

МАТЕРИНА ЉУБАВ

Видите ли ову мајку,
Остраг људе оне?
То су људи бездушници,
Јадну мајку гоне.

Хоће дете да заробе,
Мати не да њега;
И живот је жртвовала,
Преко санта бега.

А зар она не страши се
Да ће клизнут' нога?
Не! она се узда само
У свевишњег бога.

Она љуби дете своје
Умреће за њега;
Зар не знате, љубав њена
Већа је од свега.



М. Ј.

ОВЕЈАНА ЗРЊЦА

Ко много замера другима, што су сујетни, тај је обично баш сам сујетан.

Разум показује човеку прави пут, а страсти га заводе на странпутице.

Погрешити: то је човечанска ствар; непрестано грешити: то је ђаволска ствар. Бити чист од греха, то је нешто анђелско; другоме грехе опростити: то је божанствено.

Побожан човек лакше подноси највећу невољу, него што подноси безверник много мању. Засади, сине мој, побожност зарана у срце своје!

Ко бира да ради само оно, што ће му се већма наплатити, тај неће велико дело произвести. Узор-дела, која заслужују славу, та дела друкче постају.

ДВЕ АНЕГДОТЕ

У школи поучавао је учитељ своје ђаке, шта ваља радити у неким приликама, кад се коме каква несрећа догоди.

Међу осталим казао је и то: кад се ко смрзне, најбоље је унети га брзо у хладну собу, па га трти снегом.

На то устаде један брзонлет ђак па рече: „То је средство, господине, добро зими; али шта ћемо радити кад се ко смрзне лети, — кад нема снега?“

Био један ђак, који је мислио да је срамота казати: „Не знам“; — он је мислио да је главна ствар на свако питање одговорити, нека се само одговори — макар како.

Једаред учитељ запита: „Зна ли вас који, колика је даљина између звезде Сатурна и звезде Јупитра?“

Сви су ћутали, само онај браца устаде и одговори: „Звезда Сатурно и звезда Јупитар су у једнакој даљини једна од друге.“



Полетарци први пут у води

(Види песму на стр. 153.)

ПОЛЕТАРЦИ ПРВИ ПУТ У ВОДИ

(Види слику на страни 152.)

Први пут су данаске
Слетели са гране,
Па наишли језерце
Бистре воде ладне.

Ала је то дивота
Купати се туна! —
Али јоште не смеју
Да замоче кљуна.

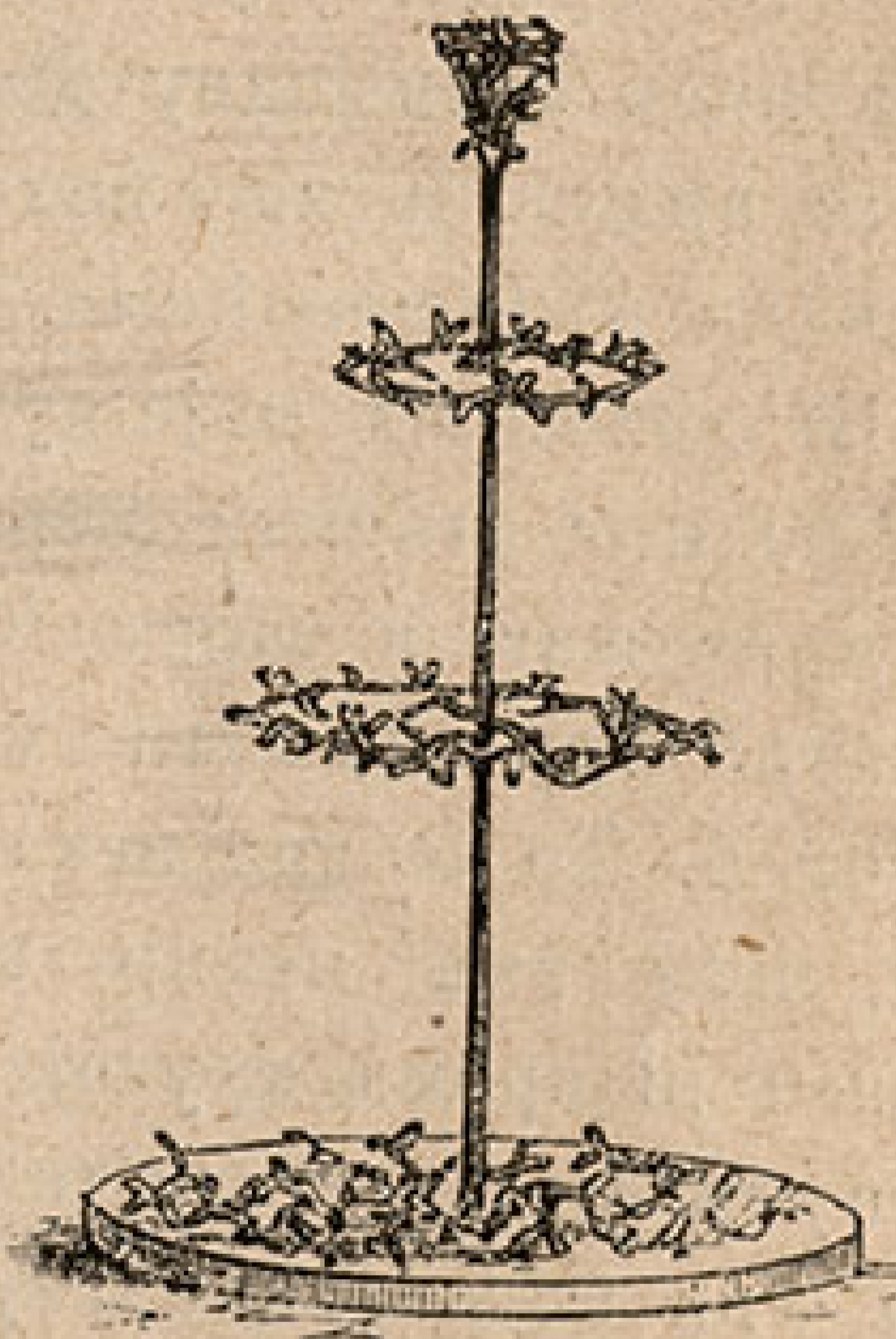
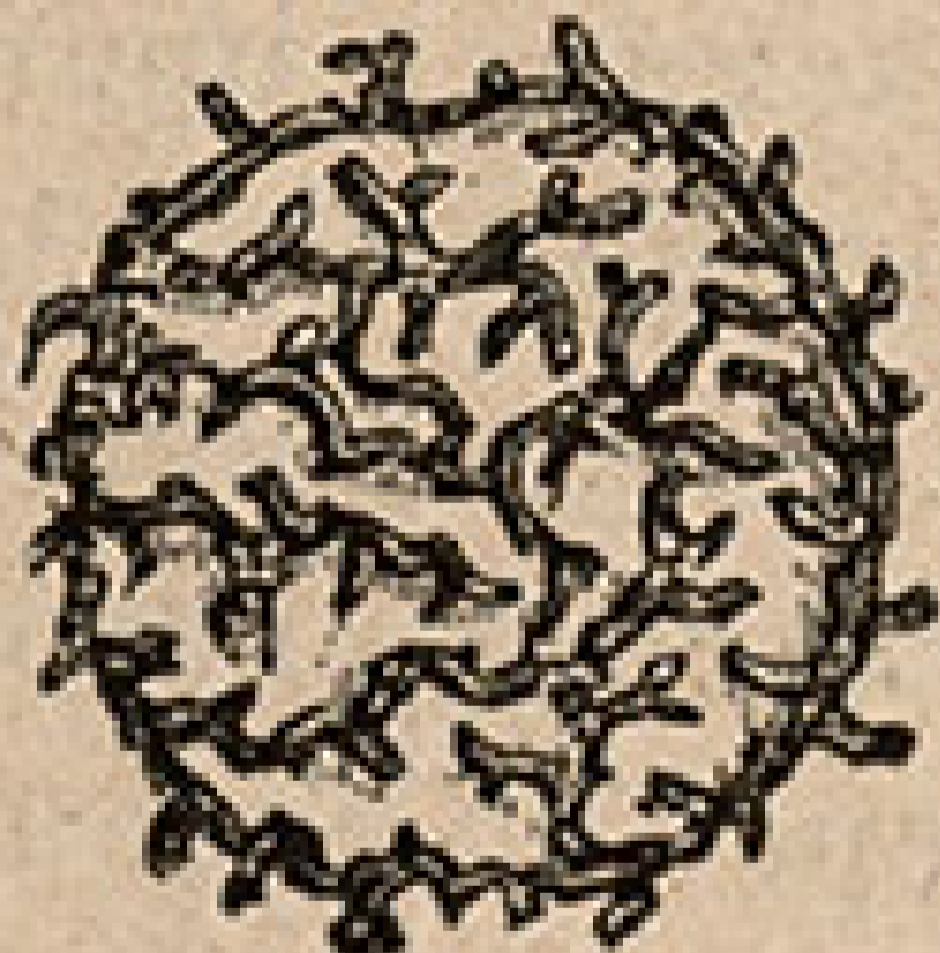
Гледе, гледе у воду,
Пљускају је крили;
Мила им је, па би је
И јели и пили.

Загазите слободно
У тај бисер члави,
— Јер ко уме летети
У води с' не дави.

КОРАЛНЕ ШАРЕ БЕЗ КОРАЛА

Кад пазите ви, који сте старији
и умешнији, научићу вас како
ћете правити лепе, китњасте
ствари, које ће вам стојати као украс
на столу и на орману. Научићу вас,
како ћете вештачки правити корале
без корала. За тај посао само треба
нешто мало вештине ручне, а лепа у-
куса што више, то боље.

Ће вам први посао бити, да савијете
жицу онако, како ће да представља
корпу, тањирић или већ што оћете;
кад сте то урадили, онда узмујте на
жицу са белим канапом све мале чво-
риће а ниже чвора да висе краћи или
дужи крајеви канапа, које ће све да
после изгледа као корал, којим је кор-
па обвијена.

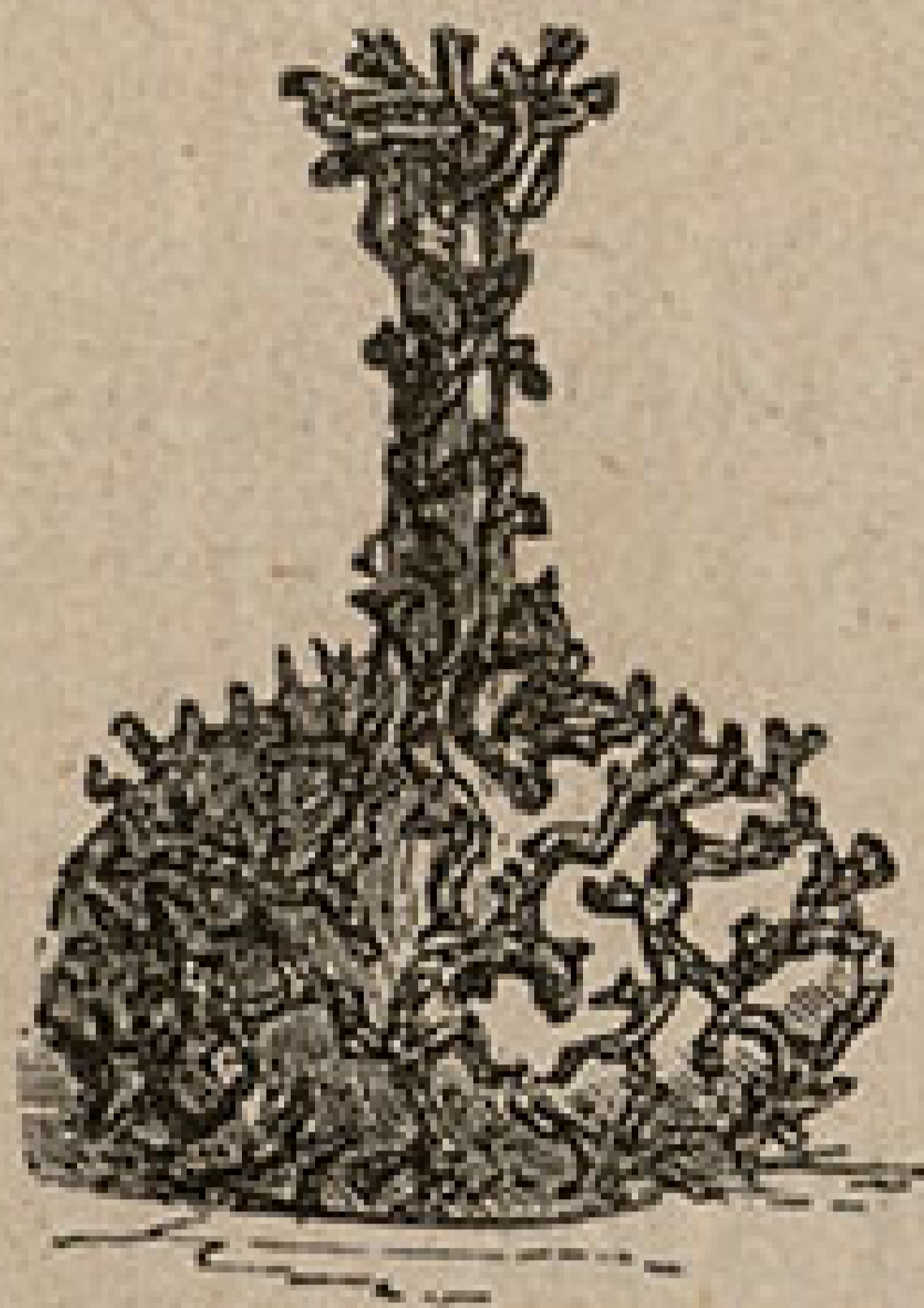


За овај посао не треба вам друге
справе ни материјала, само бела воска,
мало цинобера (обоје се продаје у ба-
калницама, у дућанима где се купује
шећер и кава), па онда жице омотане
памуком, као што је она, од које се
прави котур за женске шешире и на-
последак мало бела канапа.

Кад сте већ то све набавили, онда

Кад сте и то урадили, онда се ла-
тите воска. Метните га у суву плехану
тавицу или у дубљи лонац па га тако
на ватри растопите; у растопљен во-
сак успите мало цинобера, па га онда
добро промешајте, док не буде од све-
га неко меко тесто. Сад на корпицу
привежите горе канап, о коме ћете је
спустити у восак, да је не би морали

претима држати. У воску подржите корпицу дотле, док жица свугде црвену боју добије. Онда корпицу (или шта било), ставите на какву хладну плочу, н. пр. на мрамор, да се восак брзо стине и олади.



Ако сте вешто поступали, корпа ће одиста изгледати, као да је коралима омотана.

Сви ови предмети, које видите

овде насликане, прављени су на тај начин. Само ако би хтели да направите онаку опрему за држање цвећа на њој, онда осим жице, морате употребити и још један штапић, који стоји у среди као катарка, — да буде јаче. А они кратки крајеви од канапа могу се полако горе узвити, те могу собом одржати лак лончић са цвећем.

Разни се предмети могу тако правити. Ја сам вам овде рекао само главно, како се то ради, — а оно друго остављам вашој вештини и досетљивости.

Ко воле блеће корале, нека примеша мање цинобера. Само воска мора бити увек толико, да се цео предмет у њега загнури може.

О МРАВИМА



кромност, уздржљивост, стрпљење и братска љубав ретко се по градовима налазе на окупу; но ја ипак знам једну долину, у којој све те врлине можеш видети по свима путевима и раскршћима.

Не далеко од моје кухине, од прилике на пет стотина корачаја, има један мравињак, и заиста би се свакоме наплатио труд, да га мало изближе посмотри. То је као некакав подземни град, што има четири велике капије, а свака је према другој страни света окренута. Од њих воде четири главна пута — на исток, запад, југ и север. Ти путеви познају се по том, што је по њима од прилике за два прста трава до корена огрижена, и што су сасвим очишћени од сува лишћа те је ту земља тако утапкана, као оно на гувну где се врше. Ономад, пошто не имадох друга важнија посла, одем онамо и седнем испред оне капије, што гледа на север. Помислим у себи: дед' да ја

једамнут видим шта тај вредни мрављи народ од јутра до мрака непрестано ради. Сунце беше још за горама, кад опазих на тој стази једног мравка где се жури, а у вилицама носи прилично меда. Ступи пред матицу, која у тај мах стојаше пред том капијом а око ње се искупила силесија верног и вредног народа мрављег, те ту расправљаху, шта ће се тај дан да ради. Дошавши и овај мрав у ту гомилу, ступи пред матицу, те јој рече: Госпођо, јуче нађох у комори снаш' Јулиној лонац меда и понесох ово зрнце, да га ти видиш. Сам га нисам још ни окусио, јер ја без миле браће своје не могу ни окусити таку красну посластицу. Крај тога, мислим, да тако шта и није за нас здраве и јаке, већ да је то за наше младе и болне. Нареди ми хиљаду помагача па ћемо ми за недељу дана онај лонац тако испразнити, да ће снаш' Јула мислити, е јој је ћерка, она чанколиза Мара, сав мед полизала. И кад

је мравак то предложио, помислио сам у себи, сваки мрав што се ту десио, повикаће у тај мах: „Одреди мене!“ — Али гле, сви ћутаху, док матица није окоштала оно зрнце меда и они-ма, који беху на реду, наложила да пођу за својим братом по мед. Но по-журите се, рече им она, кад су пошли, јер ја добро познајем ону сељанку, то је врло брижљива жена, која често надгледа ствари своје, ма где оне ле-жале, паштећи се да се очувају. Они што су изабрани, пођоше драге воље на посао, на који су одређени били а исто то учини и хиљада других мрави, којима матица наложи, да иду на бунар и да донесу воде.

Мало после тога приђе један мравак матици сав уплахирен те јој рече: „Кад сам пошао путем на север, да извршим твоју заповест, опазим на нашој стази велику и дебелу змију; увила се у клупче, па неће с пута да се макне. Поклоних јој се и замо-лих је, да нас пусти да идемо својим путем, а она се може сунчати и на другом ком месту. Аја, она неће ни да ме чује, већ разјанила своју чељуст, да ме прогута. Ја побегох, да ти то јавим.“ А матица му одговори: „Не бој се! Две хиљаде одабраних мрази биће довољни, да ту змију победе и уклоне с тога пута. Јавите ми се, који сте најбоље оружани!“ — Сви који су око матице били повикаше: „Ја! ја! ја!“ Но она пође по народу и оне поче одабирати, који су јачи, све стотину по стотину, док их се на страну не одлучи две тисуће. Ови одабрани мрави стегоше боље своје грудобране и пођоше поуздано и храбро кроз град-ску капију. Осталима, који беху под капијом, рече матица: „а ви ћете за-падним путем поћи у шуму и доноси-ћете камење и дрва. Но камење мора бити дванаест пута теже, а греде два-

наест пута дуље и од онога што је највећи међу вама, јер их неимар такве потребује, да сагради велику житни-цу.“ И ти раденици пођоше поуздано и весело на свој посао. А кад матица остаде сама, ја јој рекох: „Госпођо! ре-ците ми молим вас, како ви то управ-љате народом својим и одкуда је то, да вас тако радо слушају?“ Матица ми на то одговори: „Драги човече, знај да не управљам ја народом сво-јим, већ добар дух, што у целој на-роду дише, и да се увериш, е је тако, а ти пођи за њима па ћеш видети, да су они таки исти и овда, кад нису пред очима мојима. Казах ти што си ме питао, па сад збогом, јер треба да ви-дим шта ми моји зидари раде.“

То рекавши, матица оде у свој Град, што бејаше под хумком, а ја пођох оним путем што води на север, те дођох наскоро до онога места, где лежаше укроћена змија на путу. За-чудих се томе врло, те рекох једном убојнику мрављем: „Дела, кажидер ми како ви тако брзо свршисте с том грд-ном змијурном?!“ Један од поглавара мрављих одговори ми: „Кад смо ми амо стигли, испречила се ова хала по-сред пута и ми ју замолисмо да се мало уклони. А кад она не хтеде, одо-смо нас неколицина пред њу, те смо онде збијали свакојаку шалу. Међутим су дванаест наших најодважнијих дру-гова цветним прашком обленили своје ноге, те су се неосетно попели змији на леђа и домилили су полагаано баш до главе, па увукавши се у њене зау-шњаке, почеше ју гристи и уједати оштрим својим чељустима. Она се ви-ла од бола, те су јој се отвориле и љуске оклопне по телу, а ми брже бо-ље потекосмо онамо па се завукосмо под њих и ту смо ју гризли и уједа-ли дотле, док није угинула од више хиљада уједаца наших. А ако останец

ту док и сунце не зађе, нећеш јој на костуру наћи ни мрвице меса.“

Но ја нисам ту остао, већ сам се обрнуо путем на запад. Украј пута тога нахођаху се остаци од неке изваљене смреке, коју су сељаци исцепали. Ситно и крупно иверје лежало је око разваљеног корена. Раденици мрављи бирали су што им беше потребно, те су се враћали натраг све по дванаест у једној чети, пртећи сложено своје товари. Једни су вукли, други су турали, трећи су издирали раменима својима. Но да који псује, то нисам чуо. А лагао бих да рекнем, е се бар један потужио, да му је тешко, роптајући на другог, да се он не упиње исто толико. Њих дванаест, што су били најјачи, далеко су испредњачили; и кад су прашни и знојавни стигли већ на капију помислих у себи, ови ће се радовати што су готови. Али они, спустивши терет свој на одређено место, вратише се одмах натраг, да одмену оне другове своје, што су заостали неколико корачаја, те су под теретом већ клонули били. Мишљах, да ће се сад бар ови вратити кући, али се преварих, јер и они пођоше даље, да одмену своје оне другове, који су се осакатили или под теретом пали. Па тако је то ишло узастопце, и ниједан посленик није се почео одмарати, док за све није наступило време одмора. На последак изађе из мравињака неколицина других мрави, који донесоше овим умореним радницима вечеру, која се састојала из неколико попкорњака црви, што су они за њих спремили били. Тако дође вече. Пошто они, што их је матица послала по мед још нису били стигли до мравњака, пођох јужним путем и дођох на оно место, где се цела чета одмарала, оставивши свој слатки терет на неки сув и велики јаворов лист. „Дуго сте изостали,“ ре-

кох ја оном мравку, који је пронашао лонац с медом. — „Није чудо“ одговори ми он „мудра сељакиња ме је на жалост опазила, кад онамо стигох, те не само да је лонац с прозора скинула, већ га је још и обесила о таваницу од коморе, па је и оно уже на једном месту обмазала лепком од прилике за једну шаку ширине, говорећи: Тако, лупежи једни, дођите сад, ако вам расту зазубице за слатким медом. — Већ смо се били одлучили да се вратимо не обавивши што нам је наложено било, но онај главати друг наш не пристаде на то већ рече: То би било лепо да одемо одавде, као она мачка с врела млека! Тек та једна сељанка није мудрија од свију нас. Урадите оно што ћу ја сад да урадим, па ћемо јој већ доскочити. — То рекавши спопадне са зида једно зрно крупна песка — јер се баш ту близу леп на зиду мало открунио био. Сада се с тим зрнцицом усине уза зид, те на таваницу, па на гредицу до кваке, о којој је уже висило, те се онда спусти низ уже до онога места, где је ово било лепком замазано. Ту опрезно остави песак па се брзо врати натраг, да понесе друго зрнце. Ми други урадисмо исто тако и за по сата саградисмо преко лепка мостић тако широк, да смо по њему све по двоје по троје упоредо могли прелазити и с натовареним медом натраг се враћати. Сад је била ствар врло лака и ми смо црпали до миле воље из пунога лонца. Сељанка мисли да нам је доскочила па за неколико дана неће на лонац ни погледати. А дотле ћемо ми имати доста времена да га очистимо баш до дна. „То је боме паметно,“ рекох му ја, „а оног главатог мравка зацело ће матица лепо наградити.“ Мравак се насмеши, па ми одговори: „Да видиш, и неће. Матица неће бити с њим задовољнија, но ма с

којим другим од нас. Добра досетка његова потиче само из бистрога духа његовога, он је дакле само показао оно, што му је од Бога дато. Сваки

Превео с немачког

од нас треба да послужи даром својим и другоме, јер дар тај није му дат само ради њега, већ ради целог друштва, с којим живи!“ —

Владислав Милићевић



ЗА ПРЕГЛЕД

малим цртачима почетницима да прецртавају писаљком на табли.

МАЛЕ ПРИЧЕ ОД ВЕЛИКОГ ЗНАЧАЈА

II.

Човек и ждрал

данима, када опада лисје са дрвета и када изумире шарно цвеће, седела је породица јед-

ног ваљаног учитеља пред својим скромним кућерком. Сви су упрли погледе у сунце, које је тако рано залазило и тонуло иза врхова плавих брегова.

Сви су седели ћутећи и озбиљно; а копрена туге, која је целу околину покривала, као да им је свима срце обмотавала. Само лице старога оца, који је онкољен децом и унучади седео, било је светло и свеже, баш као лице онога човека, који се у младости много мучио и много пропатио, па сада мирно и задовољно ужива плодове свога труда.

И док је тако цела породица скупна седела, над њима је прелетало у округу јато ждралова, и сви упреше погледе на птице — путнице.

Тада ће рећи стари учитељ:

— Децо, децо моја! Како је много сличности међу човеком и ждралом. Докле сунце топло сија и док земља носи плодове, седи ждрал код нас и вије своје сигурно гнездо за себе и за своје; али када се сабере воће, оберу виногради; када се на глаткој површини водиној почне хватати танка, провидна корица, — онда нас ждрал оставља. Тада се покупи са својтом својом, па лети далеко преко мора чак у Мисир, где сунце лепше и топлије сјаје, где је вечито пролеће.

Тако исто и човек. Он је само гост на овој земљи. Зиди себи станове, радује се пролећу; месецима, годинама вољно ради, па се после и одмара. Али дође доба, када и њему зазими, када и он мора отпутовати где је вечно пролеће. То је дубока старост човечија, када се он прашта са овим светом, где је много горких чаша морао испити, а сада одлази тамо, где је вечна правда и истина.“

Старац ућута. Са одејаја лица му, могао си лако погодити, како се задовољан осећа, и као да у духу види онај лепши свет, него што је ова земља.

А деца и унучад смешила се очицама пуним суза; — они су још волели да остану на овом свету, јер нису били изнемогли од борбе; они су се тек за њу спремали, јер живети значи борити се. Благо оним младићима, који се смеше таким сузама! . . .

(Биргер)

III.

Јабука.

На двору цара Ирода живео је један богат придворник, који се облачио у свилу и кадиву, а живео је у сваком изобиљу. Једнога дана посети га један пријатељ из далеке земље, кога он одавна није видео. Богати придворник спреми сјајан ручак и позове на обед све своје пријатеље. На столу су била скупоцена јела у златном и сребрном посуђу, а у златним кондирима најбоља вина. Богати придворник је био добре воље а до њега седео му је пријатељ из далеке земље.

Када су се свега наситили, рече странац придворнику: „Такво посуђе и сјај нисам видео у мојој отаџбини, та ти си најрећнији човек на свету!“

А придворник узме са златног тачњира једну јабуку. Јабука је била и велика и лепа и румена као пурпур. — „Гле“ рече придворник странцу. „Ова јабука је лежала на злату а и изглед јој је леп, расеци је.“

Странац расече јабуку, али она је била из нутра трула и један црв башкарло се по њој. Странац погледа свога пријатеља, али овај је оборио очи и ћутао. — Децо! размислите о овој причици. . .

(Крумахер)

Разнолије

(Пчеле, као помоћници у рату.) У овом листу је већ једном причано, како је помоћу пчела одбрањен град Кисинген од Шведа у тридесетгодишњем рату. Сад читамо у листу „Пчела“ да су и Срби за време првог и другог устанка против Турака употребљивали пчеле. Тако је срдар Никола Мандрда 1815. г. опколео неке Турке на Липару, па међу њих бацио неколико трмака, и кад су пчеле почеле Турке уједати, он с дружином јурне међу њих и све их побије. О овоме догађају прича г. П. Срећковић у 55. Гласнику срп. уч. друштва. Међу тим овакових случајева бивало је више и за првог и за другог устанка српског. Тако су и за време српско-турског рата 1876. г. бацили наши војници трмке у срезу моравском, у окр. алексиначком на Турке, кад су ови продирали к Ђунису.

(Нов доказ да је земља округла) Има довољно појава, којима се доказује да је наша земља округла а у новије доба добили смо још и један више. По-

знато је, да равно огледало показује предмет који се у њему огледа у истој величини, т. ј. нити га увећавача, нити га умањује. А ко се огледа у пупчастом огледалу, тај ће видети лице своје знатно смањено (напротив дупчато огледало враћа нам слику знатно увећану). Сад, ако је земља наша заиста округла, онда површина мора и језера мора бити пупчато огледало, те нам мора показивати предмете у мањој слици. А да то заиста тако и бива, да вода приказује лађе и брда у умањеној слици, то су скоро доказала два научењака Difour и Fogell опитима својим на језеру женевском.

(Колко јаја носи кокошка?) Свака здрава кокошка може за живота свога снети 600 јаја. Прве године снесе 20, друге године 135, треће 114 и сваке даље године по 20 комади мање, тако да у деветој години живота свога последњи 10 комада снесе. По томе види се, да кокошку не треба држати дуже од 4 године.

Даштања

I. За мању децу.

1. ПИЛЕ ПЕРЦА

Из ове две речи, преместивши слова, састави једну реч, која ће бити име једне тице.

2. Ја сам реч од три слова. Кад ме читаш право, онда сам челичан; кад ме читаш натрашке, онда сам дрвен.

II. За одраслије.

3. Ја знам једну реку, којој ако одузмеш прво и последње слово,

остаје ти опет једна река, али много мања. А ако из целе речи метнеш средње слово на крај а последње слово у среду, онда ћеш имати једну биљку.

Милан Владана Ђорђевића

4. Моја је мати од мене старија за пуних 25 година, а отац је мој од ње опет старији за 5 година. Сви троје скупа имамо 91 годину. Сад реците, колико је година мени, колико мојој матери, а колико оцу?

5. (Коњички скок.)

дру	ба	те	ти.	нег	луб
ле	ди	га	го	ти	жи
лу	лим	од	гом	би	зла
во	с' дру	го	на	вот	а
во	ће	про	ја	тна	ти

Св. Теодоровић.

Решења и имена оних, који реше и на време уредништву јаве, биће штампана у бр. 12.

Решења даштања

из бр. 8.

1. Вук. Јеж. Пас. Рис.
2. (Робус.)
Б О К О Р.
3. Д а н и н о њ.
4. Т о п о л а. (Ако одузмеш „то“ остаје: пола; ако одузмеш и „то“ и „ла“, остаје и онда по.)

5.

р	у	к	а
у	р	о	ш
к	о	т	о
а	ш	о	в



РЕШИЛИ СУ:

Вера Петровићева у
Сомбору, 2.
— Катарина

и Цветко Давидовић у Глини, 3. — Мица и Ко-

јо Георгијевић у Глини, 3. — Марија Адамовић у Н. Саду, 1. 2. 3 4. — Видосава Увалић у Кули, 1. 2. 3. 5. — Зорка Влад. Васића у Београду, 1. 2. 3. — Ђурица Николић у Пожези, 1. 2. 3. — Катица Алексијевић, Милица Николић и Даринка Маринковић у Панчеву, 1. 2. 3. 4. — Мита Ракицић, Миша Никифоровић, Вељко Дебељачки у Долови, 2. 3. — Видосава Максимовић у Руми, 2. 3. 4 и 5. — Коста Лукић и Коста Битевић у Долови, 1. 2. 3. — Лука Битевић у Долови, 1. 2. — Марија Ђурчин и Даница Поповић у Панчеву, 1. 2. 3. 4. — Бранко Стефановић у Н. Саду, 1. 2. — Шпиро Јанковић у Топли, 1. — Зорка Поп-Рашићева у Неготини, 1. 2. 3. — Недељко Марковић, гимназиста у Н. Саду, све. — Милан Грујић, гимназиста у Н. Саду, све. —

Чика Јовина пошта

Шпиру Јанковићу у Топли. Ти ме питаш овако: „Молим вас, је ли ми лакше слаати писма вама у Беч или штампарији у Нови Сад?“ — Ја не знам како је теби лакше, али све што се год тиче уредништва, шиље се уредништву у Беч. — Што си послао добро је састављено.

„Одмор и ноћ“. Мени се чини да ти не разумеш добро језика, са којег си ово превео и отуда долази оно неколико несмислица. На последње питање не знам ти одговорити, а прво и друго онако је, као што и ти сам нагађаш.

Мачак и клупче. Стихови врло тешки и неправилни. Слика замрљана.

Ћ. Пр —. Пре свега научи боље српски, — па онда ћемо се разговарати.

М. Н. М. Притрни се, док доснем, да још једаред на тенање твој рукопис прочитам. Оне ситније ствари моћи ће се употребити.

Новије књиге и листови

које уредништво добија у замену

Napredak. Časopis za učitelje, uzgojitelje sve prijatelje mladeži. Издаје га хрв. пед. — књижевни збор, уређује Љ. Модец у Загребу. Излази трипут месечно. Цена годишња 5 фр.

Гѣтскогъ Чтениѣ Сжемѣсячнѣй илюстр. журналъ. Издаје у С. Петрограду В. Н. Богородин уређује В. П. Острогорски. Цена 5. р. 75 к.

Vienac zabavi i pouci Излази у загребу недељно једаред. Издаје и уређује В. Клајић и В. Маравић. Годишња цена 6. фор.

Црногорка. Лист за књижевност и забаву. Излази на Цетињу недељно једанпут. Уређује Јов. Павловић. Год. цена 6 фор.

Српски Забавник. Излази у Загребу трипут месечно. Издаје и уређује Душан Рогвић. Штампарија К. Албрехта. Год. цена 4 фор.

Власник и уредник др. Ј. Јовановић; адреса: Dr. Jov. Jovanović, Wien, IX. Porcellangasse Nr. 56.

Издање штампарије А. Пајевића.

Цена је „Невену“ за Аустро-Угарску: на читаву годину 4 фор., на пола године 2 фор. За Србију, Црну Гору и за остале крајеве 10 динара или 5. фор. у банкама на читаву годину, односно 5 динара или 2 фор. 50 новч. на пола године.

Штампарија А. Пајевића у Новом Саду